

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

for whom the underlying circumstances have substantially changed can still fulfill their contractual obligations and perform the contract, but the performance has become economically meaningless.

References:

1. United nations convention on contracts for the international sale of goods (1980). Retrieved from: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-09951_e_ebook.pdf
2. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of reference (DCFR). Full Edition. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group) / Ed. by Christian von Bar and Eric Clive. Vol. I–VI. Munich, 2009. – 4795 p. http://ec.europa.eu/justice/contract/files/european-private-law_en.pdf

Key words: contract, hardship clause, force majeure, obligations, a significant change in circumstances, risk.

Ключові слова: контракт, застереження про труднощі, форс-мажор, зобов'язання, істотна зміна обставин, ризик.

КРИВЕНКО ЮЛІЯ ВАСИЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ПРАВО НА СВОБОДУ СОВІСТІ ТА ВІРОСПОВІДАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Сучасне розуміння відносин між армією та релігійними організаціями, як правило, зводиться до необхідності введення у збройних силах інституту капеланства, офіційно прийнятої форми задоволення релігійних потреб військовослужбовців, відповідно до законодавства України. Тривала полеміка, з цього приводу призвела до прийняття Закону України «Про Службу військового капеланства» [1], однак залишилися ряд питань, які потребують подальшого вдосконалення.

Однією з найважливіших передумов боєздатності армії є усвідомлення громадянами України військової служби як громадянського та патріотичного обов'язку, а також здорова морально-психологічна атмосфера в армійському середовищі. Однак, у свою чергу, ідейно-політичний та морально-психологічний стан військовослужбовців залежить від ступеня ставлення до особи її законних прав та інтересів, зокрема у сфері свободи совісті та віросповідання.

Слід зазначити, що вплив релігійних догм та інститутів на стан національної безпеки представляє великий науковий інтерес і заслуговує на підвищену увагу з боку держави, і насамперед, до тих релігійних проблем, які впливають на її обороноздатність. Ігнорування та замовчування цих проблем, ухилення від їх дослідження та правильного вирішення можуть призвести до соціальних конфліктів.

Включення релігійних норм у правову систему тісно пов'язане з іншою правовою та актуальною для військової справи проблемою – чіткого розуміння та правильного тлумачення принципу відокремлення релігійних організацій від держави.

Умови військової служби та зумовлені ними норми та правила внутрішнього розпорядку неминує диктувати певні обмеження особистих прав і свобод військовослужбовців, у тому числі релігійних. Це положення посилюється ще й тим, що в нашій країні законом встановлено загальний військовий обов'язок, а можливість заміни його альтернативною цивільною службою передбачено, однак не під час війни. Альтернативна (невійськова) служба під час війни не визначена, так як існують ті обставини, коли має місце охорона громадського порядку, здоров'я, життя і моральності населення, захисту прав і свобод інших людей [2].

Штатні капелани існують у військових організаціях Міністерства оборони України, та й то на низових посадах органів роботи з віруючими військовослужбовцями. На територіях військових частин діють та будуються нові військові храми, зокрема за підтримки держави, проте в умовах конституційного відділення релігійних організацій від держави (ст. 35 Конституції) [3]. Залишаються відкритими питання, кому на праві власності має належати таке нерухоме майно і на кого покладається тягар утримання.

Таким чином, кілька років тому було поставлене завдання не лише перетворення органів по роботі з віруючими військовослужбовцями (що входять до ієрархічної системи органів по роботі з особовим складом Міноборони) у повноцінне військове духовенство.

Цілком очевидно, що військові капелани у своїй службовій діяльності при вчиненні релігійних обрядів, а також виконання інших обов'язків мають керуватися насамперед релігійними нормами. А це означає, що цими ж релігійними нормами мають керуватися також командири. Вони повинні знати їх та дотримуватись для забезпечення діяльності підлеглого військового капелана (своїх помічників по роботі з віруючими військовослужбовцями), здійснення спільного керівництва зазначеною діяльністю, належного контролю релігійної діяльності у військовій частині та задоволення релігійних потреб воїнів.

Діяльність капеланства, спрямована на задоволення релігійних потреб особового складу, реалізацію права на свободу віросповідання в умовах проходження військової служби, ведення збройного конфлікту, на полі бою регламентується нормами міжнародного права, Конституцією, цивільним кодексом України, відомчими актами та представники яких входять до складу військового духовенства.

Отже, слід зазначити що релігійні права військовослужбовців та співробітництво релігійних організацій з державою не повинні суперечити інтересам забезпечення оборони та безпеки країни, які задають формат такої співпраці та обмежують її. Тому в контексті пріоритету забезпечення національної безпеки та оборони держави необхідно розуміти релігійні права військовослужбовців, і відокремлення релігійних організацій від держави, і діяльність військового духовенства.

Необхідність командування знати і дотримуватися релігійних норм ставить перед військовими серйозну правову проблему.

Разом з тим, видається, що умови для інтеграції військово-правових та релігійних норм ще не створені, оскільки правові норми без відповідного інституційного забезпечення мало що означають. Для входження релігійних норм у систему національного права необхідно створювати відповідні правотворчі та правозастосовчі органи. При цьому право вирішило проблему статусу військового капеланства та врегулювало її таким чином, щоб не було порушено балансу інтересів як віруючих військовослужбовців, так і релігійних організацій відповідно до чисельних показників наявності представників тієї чи іншої віри у військах. Військовому духовенству не можна займатися невластивими священному сану та призначення видами діяльності. На першому місці у військового духовенства має бути духовна сфера діяльності, церковні справи. В організаційному плані релігійна влада має бути чітко виражена та чітко юридично оформлена. Військовому священникові не можна обіймати управлінські посади у державному апараті та начальницькі у військових структурах, та у безпосередньому підпорядкуванні державних цивільних службовців чи військовослужбовців.

Список використаних джерел:

1. Про Службу військового капеланства : Закон України // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1915-20>
2. Про альтернативну (невійськову) службу : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 15. Ст. 188.
3. Конституція України: Основний Закон // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. Ст. 141.

Ключові слова: капеланство, релігійні переконання військовослужбовців, право совісті та віросповідання, військове духовенство.

Key words: chaplaincy, the religious beliefs of servicemen, the right of conscience and religion, military clergy.

МАТІЙКО МИКОЛА ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Сучасна цивілістика особливу увагу звертає на соціальну цінність та напрямки впливу цивільного права. Зазначене актуалізує дослідження онтологічних характеристик приватноправових інститутів у сучасній юриспруденції, що дає підстави звернення до функціонального аспекту цивільного права. «Змінюються, підвищуються суспільні

Чанишева Аліна Рашидівна	
До питання про правову природу кредиторських обов'язків	504
Nekit Kateryna	
The concept of digital assets in a broad and narrow sense	506
Калітенко Оксана Михайлівна	
Проблемні питання гіг-контрактів у сучасних умовах	508
Бабич Ірина Григорівна	
Принцип справедливості і категорія «справедливість» у римському приватному праві	510
Bernaz-Lukavetska Olena	
On the question of defining the parties to an agreement on the grant of a consumer loan in Ukraine and Poland	513
Глиняна Катерина Михайлівна	
Забезпечення прав дітей в умовах воєнного стану	515
Goncharenko Vlada	
Termination of the obligations due to impossibility of its performance: force majeure clause v. hardship clause (clausula rebus sic stantibus)	518
Кривенко Юлія Василівна	
Право на свободу совісті та віросповідання військовослужбовців	520
Матійко Микола Володимирович	
Окремі аспекти соціальних функцій цивільного права	522
Мінченко Дар'я Анатоліївна	
До питання про відшкодування шкоди в умовах перехідного правосуддя	525
Омельчук Олександр Сергійович	
До питання визначення правового статусу агрегаторів послуг	529
Орзіх Юрій Геннадійович	
Право на заповіт. Порівняльний аналіз законодавства Швеції та України	531
Токарева Віра Олександрівна	
До питання прийняття юридично значущих рішень із застосування алгоритмів	534
Павлова Вікторія Георгіївна	
Різновиди непоіменованих договорів у сфері надання медичних послуг	537
Фасій Богдан Володимирович	
Верховенство права і судовий розсуд: до проблеми співвідношення	540
Данильченко Олена Валентинівна	
Оновлення цивільного законодавства: питання законодавчого закріплення об'єкту цивільних прав	544